

KLÍČEK KE KNIHÁM ONLINE

Toto vydání Vám přináší Knihovnice.cz
Redaktor a vydavatel Radek Červený, design a sazba oMicrone.net
ISSN: 1803-4446
Všechna vydání naleznete také na www.knihovnice.cz/klicek/

Knihovnice.cz
Pokladnice plná knih

Vážení čtenáři,

listopadové počasí již rozhodně neláká k procházkám, ale o to víc má člověk chuť usadit se ve chvílích volna do pohodlného křesla s příjemnou knihou. Brzy se stmívá a asi se Vám také občas stane, že během čtení přimhouříte oko a ponoříte se do snů a vlastních fantazií. A právě svět fantazie je tématem

listopadového čísla našeho časopisu. Opět se podíváme do pohádek, tentokrát pro děti i pro dospělé, můžete se začíst do několika recenzí, čeká na Vás článek o sci-fi literatuře a aktuálním vztahu veřejných knihoven ke knihám fantasy. V neposlední řadě pro Vás máme

dva zajímavé rozhovory s osobnostmi literárního světa fantastiky. Pokud Vás časopis zaujme a nejste ještě přihlášení k jeho odběru, můžete tak učinit na stránkách www.knihovnice.cz.

Vaše redakce

OBSAH

KLÍČE OD KRÁLOVSTVÍ

recenze, 3

IVONA BŘEZINOVÁ

rozhovor s osobností, 5

SCIENCE FICTION

téma, 8

PHILIP K. DICK

rozhovor s překladatelem, 12

FANTASTIKA NA REGÁLECH ČESKÝCH KNIHOVEN

reportáž, 14

NADĚLAT PRACHY

recenze, 16

KLÍČE OD KRÁLOVSTVÍ

Miluji pohádky všeho druhu. Příběhy pro děti, fantastická vyprávění pro mládež, klasické pohádky a v neposlední řadě také fikce pro dospělé v nejrůznějších podobách. Je úžasné, jak může člověk nahradit nedostatek své vlastní fantazie tím, že se ponoří do představitivosti někoho jiného. Mě osobně v tomto směru nejlépe vyhovuje literatura, možná čistě z toho praktického hlediska, že knihou se mohou zabavit na mnoho dní (pokud si ji náležitě šetřím), kdežto sebelepší filmové zpracování trvá maximálně několik hodin. Nejvíce mě v tomto směru potěší „objev“ nové fantasy série, některé ságy může člověk louskat snad i roky. Hlavním předpokladem samozřejmě je, že jde o kvalitní počtení.

Před několika lety byla takovým mým objevem kniha Sabriel, první z abhorsenské trilogie, tehdy pro mě neznámého Australana Gartha Nixe. Jelikož se řadím mezi, řekla bych, umírněné fanoušky fantasy, které k žánru přivedl Tolkien a jeho Pán prstenů někdy na začátku devadesátých let, mám tendenci ostatní fantasy s Tolkienem srovnávat. Nixova Sabriel v tomto testu

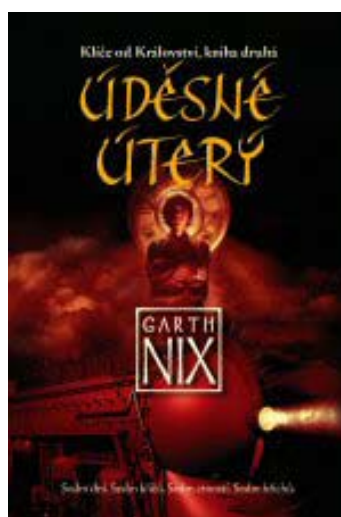
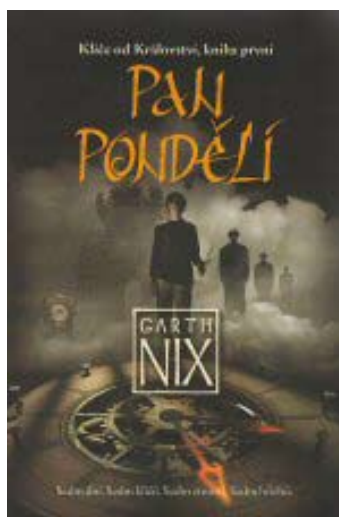
docela slušně obstála a podobně si později vedla i dvě další pokračování, Lirael a Abhorsenka (vše č. v nakladatelství Triton). A tak jsem s nadšením a velkým očekáváním zakoupila první díl seriálu Klíče od království s názvem Pan Pondělí. Čekala jsem další Abhorseny, neohrožené mladé hrdiny bojující s přízraky, takže mě docela překvapil astmatický, téměř dětský hrdina, připomínající mnohem více chlapecké vydání Alenky v říši divů než kteroukoliv jinou klasickou postavu – bez urážky. Ačkoliv nelze něco podobného říci i o Harrym Potterovi? Jen mě prosím nekamenujte.

Artur Penhaligon právě nastoupil v novém městě do sedmé třídy a hned první den ve škole má, jak stojí v jeho záznamu, zemřít. Ono není doré vydat se na přespolní běh, když trpíte astmatem. Jenže, co vám zbývá, když nemáte omluvenku od rodičů, která je jedinou záchranou před pedantským učitelem tělocviku? A právě když Artur v křehci na zemi počítá své poslední trhané nádechy, stane se něco, co nejenže mu zachrání život, ale co mu jej také od základu

změní – stane se držitelem jednoho ze sedmi Klíčů od Domu.

Náš svět je v této knize jen jednou z Druhořadých říší, které jsou jakoby vedlejším produktem stvoření Domu podle plánů velké Architektky. Sama stvořitelka odešla, zanechala po sobě několik mocných dětí, Vůli a sedm nepřilíš čestných správců, Pan Pondělí je jedním z nich. A právě Pan Pondělí se objeví v poslední vteřině Arturova vyměřeného života a mylně se domnívající, že tím pomůže sám sobě, předá Arturovi První Klíč. Jenže se ošklivě spletl, Klíč působí na smrtelníky blahodárným způsobem a navíc takto nechtěně přešel do vlastnictví Dědice Domu.

Dům si můžete představit jako obrovský byrokratický svět, pomyslný střed Vesmíru, kde každý má své místo, svou práci a vše má své přesné určení. Jednotliví správci vládnou samostatným částem domu a také vládnou dění v jim určený den. Ano, kromě Pana Pondělí existuje ještě Údésné Úterý, Sychravá Středa, Čilý Čtvrtek, Paní Pátková, Senzační Sobota a Lord Neděle.

Ačkoliv v češtině zní tyto tituly poněkud komicky, rozhodně neočekávejte vyprávěnkou pro nejmenší. Prozatím vyšly tři díly a všechny mají slušný spád a celý příběh je zajímavě vymyšlený. Škoda jen, že konec série je teprve ve fázi zpracování autorem, a tak i český překlad musí čekat (i když podle mého už je sám mírně ve zpoždění).

Artur tedy zažívá nejdělsích Sedm dní ve svém životě, postupně se musí k prvnímu Klíči ujmout také vlády nad Nižším domem, což znamená přemoci Pana Pondělí, a osvobodit roztráštěnou architekturu Vůli. Mimochodem je také třeba zachránit náš svět a Arturovu rodinu v něm. Odvážný hrdina se samozřejmě neobejde bez věrných přátel a pomocníků. Přátele získal jak v našem světě, tak v samotném Domě a pomocníci mu nejsou nikdo jiní, než

samotné kousky Vůle v rozličných podobách (což je trochu nepraktické, přeci jen – cestovat s mluvící žábou, slunečním medvědem nebo zlatým kaprem není zrovna jednoduché). Na Artura nečeká žádný odpočinek, jen co se zbaví pondělního správce a dá do pořádku to, co všechny domovní potvory v našem světě natropily, už mu drnčí jeho pohotovostní červený telefon, jímž ho první část Vůle, ustanovená Arturem jako jeho Místodržící, žádá o pomoc. A aby toho nebylo málo, zjevně jeden z domovních Starousedlíků zatloukl k Arturovu domu ceduli s označením „K demolici“. Takže je třeba získat Druhý Klíč a vydat se do Vzdálených oblastí, vstříc Úděsnému Úterý. Když se po velkém dobrodružství opět vše vydaří, přijde Arturovi posvátnka na oběd o sedmnácti chodech od Lady Středy, jež bohužel

v současné době existuje v podobě super-extra-obrovské bílé velryby. Středa ale kupodivu nesdílí nepřátelství svých předchůdců, potřebuje vlastně pouze pomoci. Ani třetí díl není nuda, strašlivého správce v roli zlosyna nahradí ohavný pirát, však je také Lady Středa správkyní té části domu, kterou tvoří Hraniční moře. Třetí klíč a Třetí část vůle (ano, tentokrát je to ten kapr) nejsou zadarmo, Artura čeká i výprava do žaludku Lady Středy.

Co přijde ve čtvrtek a dál a co osnují Následující dny zatím netuším, nicméně jistě vím, že si další knihy pořídím, jen co vyjdou. Klíče od Království jsou totiž přesně jednou z těch pohádek, které mám tak ráda. Lze doporučit všem fanouškům obryleného čaroděje, dětem i dospělým.

alza

BILINGVNÍ VYDÁNÍ TEXTŮ ROBERTA FULGHUMA

Hned ve dvou svazcích právě vyšlo první česko-anglické dvojjazyčné vydání z Roberta Fulghuma. Do knih, které by měly sloužit jak Fulghumovým fanouškům, tak žákům angličtiny, byly vybrány eseje a příběhy z celého díla oblíbeného amerického spisovatele, jež u nás vychází od roku 1992 v překladu Jiřího Hrubého. Prvně si tak čtenáři budou moci vychutnat vypravěčský dar Roberta Fulghuma i v originále, a konečně posoudit, zda má pravdu, když při každé své návštěvě Prahy tvrdí, že jeho překladatel je lepší spisovatel než on.

ROBERT FULGHUM

**Něco z Fulghuma I/
From Fulghum I**

**Něco z Fulghuma II/
From Fulghum II**

Do prvního svazku jsou zařazeny eseje, úvahy a povídky z knih *Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce*, *Už hořela, když jsem si do ní lehal*, *Ach jo a Možná, možná ne*. Do druhého svazku pak eseje, úvahy a povídky z knih *Od začátku do konce*, *Co jsem to proboha udělal?* a z románové pentalogie *Třetí přání*.

Přeložil Jiří Hrubý, 198 Kč/díl

Ivona Březinová

Známa česká autorka, pasována dětmi na nositelku Řádu krásného slova, členka IBBY (Společnost přátel knihy pro mládež) a Obce českých spisovatelů. Její knihy jsou pravidelně oceňovány, od knih pro nejmenší po romány pro dospívající. Pojdme se zapovídat s autorkou literární podoby Kozího příběhu, který útočí na naše kina, o příbězích, které mají naše děti v knihovničkách. Ivona Březinová.

Jaká je Vaše nejoblíbenější pohádka a kde berete inspiraci pro psaní svých dětských knih?

Jako dítěti se mi líbily Pohádky Václava Říhy s ilustracemi Cyrila Boudy. Měla jsem ráda například pohádku Dvě Maričky nebo Bílá kočka. Ale nakonec by to u mě asi stejně vyhrála Popelka. A kde беру inspiraci? Vlastně všude. V tom, co vidím, co slyším, o čem jsem četla třeba v novinách... někdy mě k napsání knihy inspiruje zvuk slov položených vedle sebe. A jindy třeba sen nebo vzpomínka. A někdy mám na nové téma prostě chuť.

Jak tyto nápady zpracováváte? Plánujete, nebo Vás přepadne myšlenka, kterou musíte ihned zpracovat?

Musím plánovat. Nápadů mám totiž tolik, že mezi nimi musím vybírat a určit si, co budu psát nejdřív. Občas se stane, že některá odložená témata vyšumí. Ale nemohu se nechat vláčet momentálními nápady, pak by se totiž mohlo stát, že bych žádný nedovedla do konce. A to nechci.

Máte dvě dcery, do jaké míry Vás ovlivňují při psaní nových příběhů? Čtou Vaše romány? Dáváte jim je schválit?

Samozřejmě. Moje rodina (nejen dcery, ale i manžel a rodiče) čte všechny moje texty ještě dřív než je odevzdám nakladateli. Když byly moje holky malé, předčítala jsem jim z rukopisů, které byly určené pro jejich věk. Dneska už čtou dávno samy, ale je pravda, že knihy pro nejmenší už je tolik nebaví. O to důležitějšími konzultantkami se ale stávají při psaní knih pro dospívající.

Jste vedoucí katedry tvůrčího psaní a umělecké publicistiky na soukromé vysoké škole Josefa Škvoreckého. Jak se Vám se studenty pracuje a co Vám tato práce přináší?

Na Literární akademii jsem moc spokojená. Kdybych dneska měla jít studovat, šla bych určitě sem. Své studenty беру jako kolegy, jako kamarády, s kterými tvoříme společnou věc. Jsou to partneři při realizování takových projektů jako je vydání knihy hororových povídek Zuby nehty, dobrodružných povídek Tisíc jizev a třetí povídkové sbírky Ruce vzhůru (detektivky pro mládež), jejíž rukopis je v současné době na posouzení opět v nakladatelství Albatros. Jednotlivé projekty nezahrnují jen odevzdání rukopisu knihy, ale i vytvoření CD a vytištění plakátu.

A věřte, že když propagační tým tvoří deset a více mladých spisovatelů, jde všechno úplně jinak než když je autor na všechno sám. Některé své nápady jsem mohla dotáhnout k realizaci právě díky spolupráci se studenty Literární akademie.

Získala jste spoustu cen, které si nejvíce vážíte, nebo která Vás nejvíce potěšila?

Hodně si vážím zápisu na Honour List IBBY. Na tuto Čestnou listinu byla v roce 2004 v Kapském Městě v Jihoafrické republice zapsána moje Začarovaná třída. Ale největší radost mám asi z toho, že jsem byla dětskými čtenáři pasována na rytířku Řádu krásného slova. Na to jsem opravdu pyšná.

Vaše knihy vycházejí i v zahraničí, lákala by Vás nabídka nakladatelství mimo ČR k bližší spolupráci?

Určitě. Spisovatel píše proto, aby jeho knihy čtenáři četli a znali. Čím jich bude víc, tím líp. Proto mám radost, že mě jako autorku osobně znají čtenáři například i na východním Slovensku. Tam čtou některé mé knihy ve slovenštině, ale některé i v českém originálu. Pokud by mě více poznali čtenáři v zahraničí, budu jenom ráda.

Ted' trochu odbočím a zeptám se na Vaši „fantasy činnost“. Napsala jste povídku do sborníku IMPERIUM BOHEMORUM, jak jste se k tomu dostala?

Povídka Přemci v tomto sborníku byla výzva. Něco jako protiúkol. Dostala jsem nabídku, abych se na tomto sborníku autorsky podílela. Bylo mi řečeno, že to bude kniha pro dospělé, a abych zkusila napsat něco, v čem by mě čtenáři, kteří znají mé knihy, nepo-

znali. Aby byli překvapení, šokováni, aby nevěřícíně vyhrkli: „Tohle že napsala Březinová?“ Musím říct, že jsem si práci na Přemcích ohromně užívala.

Jaký máte vztah k fantasy všeobecně? Máte i v tomto žánru své oblíbené autory?

Velmi vřelý, řekla bych. Ale před fantasy literaturou dávám přednost sci-fi. Hlavně anticipačním románům a povídkám, na těch jsem vyrostla. A vlastně jsem se díky této literatuře seznámila i se svým manželem. Dokonce má diplomová práce se jmenuje Prvky vědecké fantastiky v poezii a kdysi jsem za zpracování tohoto tématu získala druhé místo v celostátní soutěži studentských vědeckých prací. Sama na pravou sci-fi asi nemám, k tomu mi chybí technické vzdělání, ale přesto jsem si už jednu knihu na pomezí sci-fi a fantasy napsala. Jmenuje se Zed' - čtení trávy. Jednou bych k ní ráda napsala pokračování.

Také mne zaujala fantasy série Strážci Světa, (která se v roce 2006 stala 8.nejčtenější dětskou knihou), můžete prozradit, zda i tady se dočkáme pokračování?

Tak tohle záleží spíš na vydavateli. A vlastně na čtenářích. Pokud se budou po dalších pokračováních pít, bude jistě i ochota knihy vydat. Já zatím pracuji na jiných projektech, ale náměty na pokračování Strážců světa v hlavě mám.

Mnoho autorů si chce splnit sen a píše svého „Pána prstenů“. Máte i Vy něco podobného v plánu? Lákal Vás to?

Mám spousty snů a snažím se průběžně si je plnit. Na sen o svém „Pánovi prstenů“ ale asi ještě čekám. Myslím, že do fáze psaní opravdu rozměrných ság jsem zatím nedorostla.

Jak si vybíráte ilustrátory pro své knížky? Záleží pouze na nakladatelství, nebo je tato volba ponechána Vám?

Zpočátku jsem neměla možnost grafickou ani ilustrátorskou podobu svých knih ovlivňovat, poslední dobou je situace už trochu jiná. Ale většinou důvěřuji výtvarným redaktorům, jejich vkusu a představám. Moje knihy jsou poměrně rozmanité, co se týká žánru, ale třeba i věku cílové skupiny čtenářů. Proto je dobře, že rozmanitý je i výběr mých ilustrátorů.

Pravidelně spolupracujete s Českým rozhlasem, na co se můžeme těšit?

Mám dojem, že právě jsou opět ve vysílání Holky na vodítku, které jsem kdysi upravila jako četbu na pokračování. Kdo nemá čas si tenhle triptych přečíst, ať tedy poslouchá...

V těchto dnech Vás můžeme potkat na besedách, které – jak jsem se dívala – máte naplánované dokonce i na rok 2009. Co je téma těchto besed?

Témat jsou spousty. Většinou čekám, kdo na besedu přijde, jaké je složení posluchačů, o co se zajímají. O své práci mohu mluvit hodiny, protože každá z mých knih má nějaký příběh, okolnosti svého vzniku. Mluvím i o tom, jak se mi psaním knih splnil dětský

sen o své budoucnosti, o tom, jak vzniká kniha od prvního nápadu až po okamžik, kdy se z ní stává předmět, který je ovšem magicky naplněný příběhy, vzpomínkami, city někoho jiného, a přesto mu rozumíme. V poslední době jezdím na besedy nejen s batohem knih, ale i s kufrem loutek. Pro Divadélko do kuffíku totiž píšu scénáře a na besedách pak s dětmi hrajeme třeba loutkového Karkuláka.

Na Vašich internetových stránkách www.brezinova.cz jsou Hry pro pobavení. To byl Váš nápad? Co si myslíte o tom, že děti dávají přednost počítačovým hrám před knihami?

Já sama jsem hravý člověk. Nejráději si ovšem hraju s příběhy. Třeba tím, jak vymyslím pokračování nejznámějších pohádek o Popelce nebo třeba Zlatovlásce (Jak to bylo dál). Nebo tím, že pohádky všelijak pletu dohromady (Teta to plete a Teta to zase plete). Na besedách navádím děti, aby si také tak hrály se svými oblíbenými příběhy, aby pro své oblíbené hrdiny vymýšlely nové situace. Nástrojem pro mé hry je moje fantazie, ale také počítač. Pokud slouží k rozvíjení našich možností, proč ho nevyužít? Na druhou stranu mám téma závislosti na počítačových hrách vymyšlené jako téma jedné ze svých budoucích knih.

Co pro Vás bylo (je) v roce 2008 pracovní prioritou? Máte už plán na rok 2009?

Ačkoliv nejsem dramatička ani scenáristka, letošní rok pro mě znamenal příklon k této oblasti.

nasnádám se a jdu se projít... rozdíl od věty "hodné lidi" - nikdy se nepřítomným okamžikem... (ano, zdá se to možná samozřejmé, ale zapomínáme) a já se proměňuji jako okolní krajina. V téhle chvíli mě moc nezajímá, co se děje v Afghánistánu: stejně jako pro ostatní lidi na venkově jsou pro mě zlaté vesničky, jestli bude přšet, jestli se ochladí a bude...

Paulo Coelho

Coelho.cz
oficiální web pro ČR

Kromě spolupráce na projektu loutkového divadélka Kuffík jsem se dočkala své první divadelní hříčky Piráti v nastudování divadelního souboru Kulich. A půlroční práce na encyklopedii zvířat vykristalizovala do televizního seriálu patnáctiminutových dokumentárních filmů, které pod názvem Já a moje rodina vysílá Česká televize. Kromě toho ovšem vyšlo další „běčko“ v cyklu literárních cestopisů pro mládež, jejichž název vždy začíná na „B“, tentokrát je to Bojíš se, Margito? Vyšel Dárek pro Sáru s ilustracemi Heleny Zmatlíkové a vyšla fotoknižka Kozí příběh, která je mým převyprávěním stejnojmenného filmu Jana Tománka, který Kozím příběhem vytvořil první český animovaný 3D film.

Když mluvíte o Kozím příběhu, jak se Vám tento počin líbí? Myslíte, že jde o pohádku pro děti nebo pro dospělé, komu byste ho doporučila?

Knižka Kozí příběh je první, na které jsem měla možnost vyzkoušet si psaní knižního textu podle filmového scénáře. Je to úplně jiný druh práce a musím říct, že mě to bavilo. Samozřejmě že se jako autorka zvyklá psát svoje vlastní texty v tomto případě nevyhnu úvahám, jak bych příběh koncipovala, kdybych ho psala sama. Někde by se asi lišil. Ale o to zajímavější pro mě bylo sledovat cizí dějovou linii tak, aby výsledkem byla kniha, kterou si třeba někdo s chutí prohlédne a přečte.

Co se týká otázky, komu je příběh určen, tak myslím, že je Kozí příběh opravdu možno chápat jako rodinný film. Z žánrového hlediska vychází z pověstí. A pověsti jsou přece určené jak dětem, tak dospělým.

Na premiéře jsem kolem sebe slyšela smích i docela malých dětí, kterým pochopitelně mohou

unikat souvislosti, ale smějí se jednotlivým komickým scénám a replikám. Navíc pak o to hlouběji prožívají i strašidelné chvíle tajemna. Myslím, že film oplývá i scénami, které ocení pubertální mládež. A dospělí? To asi záleží na jejich zaměření. Jsou tací, kteří mají schopnost stát se v kruhu rodiny aspoň na chvíli v kině dětmi a prostě se pobaví. A jiní přijdou třeba bez dětí, ze zvědavosti, protože Kozí příběh Jana Tománka je z technologického hlediska u nás opravdu první.

Zajímalo by mne, zda u Vás pod vánočním stromčkem převažují knihy?

Nevím, jestli převažují, ale pod stromčkem budou. I když je pravda, že u nás se knihy nadělují po celý rok. Nadělují je jiným, i sama sobě.

Když máte chvíli volna, jak nejraději relaxujete, jaké jsou Vaše koníčky?

Ležím v posteli, čtu a mlsám čokoládu. Ale taky ráda cestuji někam

hodně daleko, kde je teplo nebo naopak sníh. Ale často se musím spokojit s vlastní zahradou, která volá po údržbě, a já vím, že mi za to krásně vyčistí hlavu.

Můžete čtenářům prozradit něco bližšího o projektu Kniha pro nevidomé? Budete na projektu pracovat i do budoucna?

Tenhle projekt zatím čeká. Spí, až ho probudím, až budu vědět, jak na něj. Ale mám ho v sobě a ráda bych na něm časem pracovala, možná i se svými studenty.

Co máte teď rozpracovaného? Na co se chystáte?

Pomaloučku mi končí čas podzimních besed a já se začnu uzavírat do sebe se svými dalšími příběhy. Čeká mě jeden o koních, jeden o slavném španělském hrdinovi, jeden silně pubertální a možná i jeden o psu. Na rok je to práce ažaž, spíš na dva. Kdo ví, co nakonec vznikne? Dokud mi ale psaní bude přinášet radost, budu psát.

Tereza, racer

SCIENCE FICTION

Krátký článek, který přehledně seřazuje nejdůležitější pojmy a události literárního žánru sestavil Bohdan BoboKing Volejniček.

ÚVOD

Science fiction patří do kategorie masové (populární) literatury. Často je neprávem jako celek nazývána také jako braková literatura. SF je fenoménem 20.století, který má pravděpodobně největší fandovské hnutí v dějinách literatury. Rozšířil se ve všech kulturních oblastech světa, ale jeho jádro se nachází hlavně v USA. Dnes science-fiction zasahuje do všech forem uměleckých činností.

TERMÍN

Termín SCIENCE-FICTION (čti sajnš fikšn) byl poprvé použit v roce 1929 v SF časopisu Wonder stories. Do češtiny se překládá jako vědecká beletrie. V polovině 20. století se začal používat i zkrácený výraz SCI-FI (čti saj faj). V tištěné formě se objevuje i ve formě zkratky SF. V českých zemích nebyl termín science fiction do roku 1989 oficiálně uznávaný, používal se výraz převzatý z ruštiny - vědeckofantastická literatura. Po roce 1989 se i u nás začal používat termín science-fiction, i jeho zkrácená verze SCI-FI (v tomto případě nečíst foneticky).

DEFINICE

Přesná a všeobecně uznávaná definice science fiction neexistuje. Je zde problém hlavně v tom, že science fiction je literatura tématicky bez omezení v prostoru, čase, technice a ideologii. Z toho důvodu nelze najít jednoznačně vymezující definici. Jednoduchá definice by tedy mohla znít takto: "Science fiction pojednává o tom,

co se podle autora mohlo někdy a někde stát, ale jak je známo, dosud se to neudálo" (Frederick Pohl). Teoreticky nepřijatelnější definice je asi tato: "Science fiction je realistická část fantastické literatury, která užívá v reálném, ať budoucím, současném, či minulém čase znalostí a vynálezů, které v době vzniku díla nebyly všeobecně známy, skutečností, které nenastaly a teorií, které nebyly uplatněny v praxi." (Ivo Železný, „Stvořitelé nových světů“).

Rozbor definice: science-fiction je spolu s fantasy, hororem, utopií, fantastickými cestopisy a mytologickými příběhy součástí fantastické literatury. SF musí být založeno na reálném, vědeckém a fyzikálním základě. Děj SF příběhů se může odehrávat v daleké budoucnosti (Star Wars, Star Trek), ale i v současnosti (M.Crichton - Jurský park, Kmen Andromeda, S.King - Tommyknockeři, Svědectví), nebo i v minulosti jako alternativní historie (H.Turtledove - Světová válka, R.Harris - Otčina). Pro přiřazení do SF z hlediska technické fantazie je důležitá doba vzniku díla, ne rok vydání.

VÝZNAMNÍ AUTOŘI:

Isaac Asimov, Robert Heinlein, Clifford D.Simak, Brian Aldiss, Philip K. Dick, Harry Harrison, Robert Silverberg, Arthur C.Clarke, Philip J.Farmer, Ray Bradbury, Ursula LeGuin, Andre Norton, Roger Zelazny, Orson S. Card, Dan Simmons, Carolyn J. Cherryh, William Gibson atd.

DĚJINY SCIENCE FICTION

Hledání uznávaného počátku science fiction naráží na problém v různorodosti výkladu definice. Ve světě teorií existují dva krajní proudy. Jeden považuje za počátek SF už starověk a díla jako Epos o Gilgamešovi, pak pokračuje přes antické fantastické cestopisy, středověké utopie, J.Verna až k dnešku. Druhý považuje za rok prvního SF až rok 1929, kdy bylo poprvé pro tento druh literatury použito výrazu science-fiction. V prvním případě je to snaha o nalezení prvků SF v jakémkoliv vhodném díle. V druhém případě jde o neopodstatněné slovíčkaření. Zlatou střední cestu představuje dílo anglického autora Briana Aldisse Billion Year Spree, kde za první SF dílo považuje román Frankenstein od anglické spisovatelky Mary Shelleyové (1797-1851). Toto dílo bylo poprvé publikováno v roce 1818, a tento rok lze tedy podle Aldisse považovat za rok vzniku science-fiction. Příběhů o vytvoření umělého člověka bylo do té doby několik (např. Golem vytvořený za pomoci židovské mystiky), ale v případě hrdiny dr. Frankensteina a jeho Netvora bylo poprvé využito lékařských a vědeckých teorií. Díky různým filmovým přepisům a hororových příběhům je všeobecně výraz Frankenstein spojován s nelidským netvorem a ne s jeho tvůrcem. Z literárního hlediska patří román do skupiny romantické literatury a hororu.

Po tomto románu se prvky SF objevují i v některých dílech E. A. Poea, nebo např. v románu ruského autora V.Odojevského Rok 4338. Ale nejde o žádné všeobecné rozšíření. Zlom nastává až příchodem

Jules Verne. Francouzský makléř Jules Verne (1828-1905) už od dětství rád četl fantastické cestopisy. Byl blízkým přítelem A.Dumase, a říká se, že jen díky tomu prorazil se svými knihami. Nejprve psal divadelní hry průměrné kvality. Teprve v roce 1863 vydává svůj první román Pět neděl v balóně. Do konce života napsal více než 60 dalších příběhů. I když je Verne považován za otce SF, spíše se věnoval svému oblíbenému žánru - fantastickým cestopisům. Ve své době byl populární pouze mezi dětskými čtenáři (jeho příběhy vycházely v dětských magazínech). V oblasti literatury pro dospělé nemohl konkurovat takovým velkým francouzským tvorbám jako E. Zola, A.Dumas, V.Hugo atd. Ne všichni ho ale považují za otce SF. Spíše se přiklání k tvrzení, že jeho hlavním přínosem je popularizace techniky v beletrii. Po úspěchu Verneových knih se začaly objevovat jeho pokračovatelé. Za zmínku stojí Francouzi A. e, C.Flammarion. Nesmí se opomenout i ve Francii žijící Belgičan J.-H. RosnRobida. Ale tyto autoři dnes už zmizeli v propadlišti dějin literatury. Naopak dílo jako Podivuhodný případ doktora Jekylla a pana Hyda od skotského prozaika R.L. Stevensona je dodnes stále čtenou klasikou.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ LITERÁRNÍ CENY VE SCI-FI:

NEBULA Award - ceny udělují členové organizace Science Fiction Writers of America. Cena se uděluje od roku 1965.

HUGO Award (původně jako Science Fiction Achievement Award) - cenu udělují fanoušci na Worldconu ve veřejném hlasování od roku 1953.

Mezníkem v SF je rok 1895, kdy anglický romanopisec H.G. Wells (1866-1946) vydává Stroj času. Příběh cestovatele v čase, který se díky svému stroji dostane do vzdálené budoucnosti lidstva a objeví zde novou společnost šťastných Eloánů a tajemných palidí Morlocků, se nestal pouze klasikou SF podžánru - cestování v čase, ale i prvním moderním science fiction. Wells napsal i další slavné SF příběhy jako Válka světů, Neviditelný, Ostrov dr. Moreaua aj. Od této doby se začíná SF dělit dva typy: verneovský technický a wellsovský sociální. Verne vždy upřednostňoval technické vynálezy a jedinečné hrdiny, Wells se naopak zajímal o změny ve společnosti a jeho hrdinové byli většinou naprosto všední lidé. Vzájemný vztah těchto dvou osobností přibližuje výrok J.Vernea: "Zatímco já píši o realistických vynálezech, H.G.Wells si prostě vymýšlí". Tím končí výrazný vliv evropské literatury na SF.

Sci-fi příběhy se také psaly a vydávaly za oceánem v USA. Populární příběhy zde také vycházely jediné v časopisech, kterým se říkalo „dime novels“. Tyto časopisy obsahovaly jak beletristickou část, tak i reportáže a populární články. Nejznámějším autorem fantastických příběhů byl v této éře Luis Senarens a Edward Ellis. V roce 1896 se ale objevuje nový druh časopisů, které vymítily publicistiku a obsahovaly pouze beletrii. Těmto časopisům se všeobecně říká „pulp fiction“ podle názvu velmi nekvalitního papíru, na kterém byly tištěny. Přetiskovaly se v nich příběhy všech žánrů a typů. Ze SF to byli hlavně H.G.Wells nebo J.Verne. Původním autorem byl hlavně E.R.Burroughs, proslavený dodnes cyklem Tarzan - Pán opic. Z oblasti SF to byl jeho cyklus John Carter - Pán Marsu

(nedávno vydalo nakl. Paseka), dále dobrodružství Carsona Napiera na Venuši či příběhy Davida Innese v Pellucidaru. Šlo o tématicky jednoduché naivní příběhy založené pouze na akčním ději s minimálním vlivem sci-fi. Pro většinu dnešních fandů SF to jsou naprosto nečitelná díla.

V roce 1915 se na trhu objevuje nová verze „pulp fiction“. Jedná se o časopis Detective story monthly. Ten už otiskuje pouze detektivní příběhy, tedy pouze jeden žánr. Tento nápad se ujal a za pár let měla většina populárních žánrů svůj vlastní časopis. Sci-fi si muselo ale na svůj časopis počkat až do roku 1926. Byl to časopis Amazing Stories, který vydával Hugo Gernsback. Gernsback byl velký fanda do SF a žádnou jinou literaturu neuznával. Nejpopulárnějším autorem jeho časopisu byl Edward E. Smith, přezdívaný Doc. Smith. Proslavil se cykly The Skylark of Space a Lensman. Šlo o příběhy plné úžasných vynálezů a superhrdinů. Dalšími rysy tvorby gernsbakovské éry byly rasismus a antifeminismus. Později se tomuto typu SF příběhů začalo říkat „space opera“ (podle vzoru "soap opera", tedy telenovela). Tyto příběhy se píší dodnes a jsou stále u čtenářů populární (např. Star Trek, Star Wars, Mark Stone od J.P.Garena...). Gernsback žádné jiné SF než jaké psal např. Doc. Smith neuznával. Tento přístup a jeho odmítání přiblížit se kvalitou k mainstreamu způsobil, že SF se stala uzavřenou, tzv. sektářskou literaturou. V roce 1929 o svůj časopis Amazing Stories přišel, ale hned založil další: Science Wonder stories (spolu s Air Wonder stories) a v prvním čísle poprvé použil termín „science-fiction“ (v minulosti se používal termín fantastic romance, či scientific fiction). Největším

přínosem H.Gernsbacka je založení SF hnutí, pořádání setkání jeho fandů, zakládání klubů. V letech 1930-38 pro tématický stereotyp příběhů nastává v USA útlum v popularitě sci-fi.

V té době vychází ve Velké Británii dvě kvalitní SF díla. Román A. Huxleyho Konec civilizace (1932, Brave New World) a The Last and First Men (1930) od filozofa O.Stapledona. Huxley popisuje budoucí přetechizovanou společnost bez emocí. Šokoval i otevřeným popisem sexuálního života. Olaf Stapledon se ve své knize snažil zdokumentovat celé budoucí dějiny lidstva na ploše asi 2 miliard let. Končí až hledaným ideálem, kdy člověk neexistuje jako hmotné tělo, ale pouze jako idea.

Krise SF v USA končí až nástupem Johna Campbella jr. na post šéfredaktora časopisu Astounding v roce 1938. Stále vidí SF jako ten nejlepší žánr, ale přiznává jeho krizi a hlavně se jí snaží řešit. Její příčinou je nízká literární kvalita a monotónnost příběhů. Aktivně pomáhá novým autorům s jejich díly tím, že poukazuje na chyby a špatně volený styl. Vytváří si kolem sebe skupinku svých žáků, jeho „hvězd“, kterými jsou I. Asimov, R. Heinlein a A.E. van Vogt. Celkově se tvorba obrací od verneovského stylu k wellsovskému. Tato doba se často

nazývá jako „Zlatý věk sci-fi“ a končí kolem roku 1950. Důležitým jevem byl i fakt, že do toho roku mohl americký fanoušek přečíst téměř vše, co v SF vycházelo. Po roce 1950 začal takový rozmach žánru, že už nebyl téměř schopen dění na trhu ani sledovat.

Padesátá léta přinesla dva nové důležité prvky - vznik veřejné televize a nový typ knihy, tzv. paperback. Televize ráda přebírá SF příběhy pro jejich atraktivnost. Paperback díky své nízké výrobní ceně uvedl SF a jiné „brakové“ žánry na knižní trh (do té doby vycházelo SF výhradně jen v časopisech). Začala se objevovat nová témata, protože kosmický program, první počítače a jaderné zbrojení přesunuly tyto atributy SF z fantastiky do reality. Začaly se psát první pseudovědecké články o UFO a jiných paranormálních jevech. Spisovatel L. Ron Hubbard vyrukoval se svojí dianetikou, moderní vědou duševního zdraví, na jejímž základě v roce 1952 založil známou scientologickou církev. Sci-fi všeobecně zažívalo velký boom. Vydala se jedna z nejslavnějších děl SF vůbec - knižní verze trilogie I.Asimova Nadace, Martánská kronika Raye Bradburyho, Den trifidů J.Wyndhama, Nonstop B. Aldisse a také trilogie Pán prstenů od J.R.R. Tolkiena. SF se dostává z uzavřeného prostoru fandů na širokou veřejnost. Objevují se

DALŠÍ POJMY:

Fandom

obecně skupina fanoušků nějakého žánru, v našem případě SF

Fanzin

amatérský časopis fandomu

Con

setkání přátel SF

Worldcon

celosvětové setkání fandů SF. Poprvé v New Yorku v roce 1939.

Eurocon

celoevropský Con (V roce 2002 v České republice!)

i první vstupy SF na akademickou půdu. Prvky sci-fi se objevují i v dílech renomovaných autorů jako W.Goldinga (Pán much), G.Orwella (1984), nebo v mnoha románech K.Vonneguta jr. Objevují se i první teoretické práce z historie a tvorby sci-fi.

Dalším mezníkem ve vývoji SF je konec 60. let. Amerika se probudila ze svého bludu o šťastném americkém životě. Je tu velký rozmach narkomanie, sexuální revoluce Hippies, studentské revolty a válka ve Vietnamu. Skupina SF autorů kolem britského časopisu New Worlds se rozhodla vymanit se z uzavřenosti sci-fi

Knihovnice.cz
Pokladnice plná knih

a reflektovat na společenském náladu a trendy v hlavním proudu literatury. Tuto skupinu vedl M.Moorcock a patřili do ní ještě např. B.Aldiss, J.G.Ballard aj. Celé toto hnutí se nazývá New Wave (Nová vlna). Příběhy hnutí byly většinou plné agresivity, depresivních hrdinů a bez pozitivního pohledu na budoucnost. Vrcholem hnutí jsou sbírky *Dangerous visions* (1967) a *Again, Dangerous visions* (1972), které editoval H.Ellison. V šedesátých letech se začaly objevovat první kvalitnější SF filmy a seriály. Byl to hlavně seriál *Star Trek*, který se natáčí a vysílá do dneška a má největší množství fandů v SF hnutí.

V 70. letech hnutí New Wave ztratilo na popularitě. USA prožívá těžkou dobu, přetrvávající válka ve Vietnamu, velká ropná krize atd. Čtenáři už nemají zájem číst o děsivějších vizích než je už dost děsivá realita. Ke slovu se dostávají znovu space opery. Asi největší popularity dosáhla filmový příběh *Star Wars* režiséra G.Lucase. Začíná se také objevovat mnoho fantasy románů, z nichž je většina více či méně oblihvěna tvorbou J.R.R. Tolkiena (např. T. Brooks).

Osmdesátá léta mají takové tři základní prvky. Nejprve je to cyklus *Stopařův průvodce po Galaxii* anglického spisovatele D.Adamse, považovaný za nejlepší humorný SF příběh současnosti. Jde vlastně o parodii na známá témata ve sci-fi. Existuje pět dílů, vydávaných letech 1979-1992. Pak je to román *O.S.Carda Enderova hra* (1985), příběh budoucího lidstva ohroženého agresí mimozemské civilizace. V tomto boji o přežití se využívá dětského zápalu do her a jejich přirozené agresivity. Tento román má k dnešku pět dalších, více či méně kvalitních pokračování. A posledním výrazným rysem je nástup počítačů a jejich

titulní role ve sci-fi příbězích. Tím vznikl speciální podžánr - kyberpunk. Biblii toho typu SF je kniha W.Gibsona *Neuromancer* (1984).

Devadesátá léta jsou ve znamení celosvětového fenoménu - internetu. Různé kluby, specializovaná webová knihkupectví, e-ziny, autorské stránky atd. Spolu s tím přichází velký rozmach počítačových her se sci-fi tematikou. Díky vyspělé počítačové technice se mohou realizovat náročné filmové přepisy jako *Matrix*, *Jurský park*, *SW Epizoda I.*, v novém tisíciletí pak *Pán prstenů*, *SW Epizoda II.* atd.

Pro českou oblast přináší tato doba především dostupnost science fiction ve světovém měřítku. Díky sametové revoluci se u nás začala vydávat sci-fi ze Západu. Objevují se specializovaná nakladatelství a knihkupectví, většinou založená z řad fandů této literatury. Bohužel tím začíná velký boom po západní tvorbě, především americké, a původní česká tvorba se dostává na okraj zájmu. Někteří noví autoři to řeší systémem proanglicky znějících pseudonymů. Teprve na počátku nového milénia se objevují noví čeští autoři, kteří oslovují naše čtenáře „přejedené“ překladovou tvorbou. Jedná se především o J. Kulhána, R. Fabiána a M. Žambocha. Je tu i jistý obnovený zájem o tvorbu z bývalého Východní bloku, v reedicích se objevují díla např. bratří Strugackých. Ovšem díky fenoménům jako *Pán Prstenů*, *Harry Potter* se do popředí zájmu dostává fantasy, science fiction přestává hrát prim ve fantastice u nás. Pro tento zvýšený zájem o fantastiku se začíná objevovat i v edičních plánech velkých nakladatelství, která se o tento žánr původně nezajímala. Stejně jako ve světě i u nás se to nejdůležitější z světa prezentuje především

na specializovaných českých webech (*Fantasyplanet*, *Sarden*, *Scifiworld* atd.)

BoboKing

Autorské weby.CZ

www.autorskeweb.cz

Systém navržený pro efektivní prezentaci knižních autorů na internetu

Grafika webu je plně přizpůsobitelná požadavům zadavatele

Automatická optimalizace nejen pro internet, ale i pro tisk, mobilní zařízení a pro zařízení umožňující dostupnost i pro handikepované

Další web může prezentovat právě **Vašeho autora**

Standardní části:

- aktuality
- vydané knihy
- ukázky z knih
- články
- zajímavé odkazy
- o webu a kontakty

Volitelné části:

- filmy
- fotogalerie
- ocenění

... a jiné dle Vašeho přání.

Více informací:

radek@radekcerveny.cz

www.autorskeweb.cz

+420 605 517 181

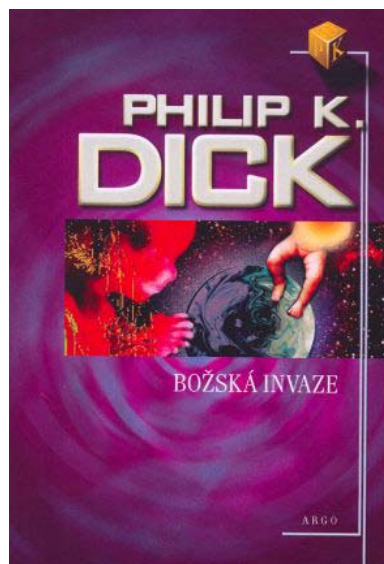

PHILIP K. DICK

Knihy Philipa K. Dicka patří mezi znalci a fanoušky sci-fi k velmi oblíbeným. V češtině se nyní můžeme z „dickovek“ těšit v režii nakladatelství Argo. Nejbližší další plánovaná Dickova kniha se připravuje na podzim, její titul zní Božská invaze a je nachystána v překladu Filipa Krajníka, pro kterého tento počin premiérou. Vy si teď můžete přečíst něco málo o něm v následujícím rozhovoru.

Knihy jsou Vaše práce. Čtete také pro zábavu, pokud ano, jaké knihy máte nejraději?

Moc rád bych měl na „čtení pro zábavu“ o něco více času, ale jelikož literaturu studuji a v budoucnu bych se chtěl věnovat literární historii se zaměřením na anglický humanismus a český středověk, většinu energie mi momentálně zabírá moje „povinná“ četba. Zrovna včera jsem si ze studijních důvodů musel znovu přečíst Shakespearova Macbetha. Pokud se ale ke čtení pro zábavu dostanu, jsem dost flexibilní čtenář. Momentálně se chystám na slovenské překlady románů Twilight (Súmrak)

od Stephenie Meyerové a Water for Elephants (Voda pro slony) od Sary Gruenové, protože je překládaly mé kamarádky a já jsem si řekl, že než jim jejich práci vychválím do nebe, bylo by dobré ji nejprve znát. :-)

Máte rád i sci-fi literaturu? Které autory nebo knihy nejvíce?

Musím se přiznat, že k vědeckofantastické literatuře obecně jsem zatím spíše nesměle přičichl, než že by byla mým denním chlebem, i když pár sci-fi knih a povídek jsem samozřejmě přečetl nebo znám jejich filmové adaptace. Kupříkladu 451 stupňů Fahrenheita od Raye Bradburyho nebo 1984 od George Orwella považuji za vynikající díla, samozřejmě nemohu neznat úžasnou stopařskou pentalogii Douglase Adamse. Můj favorit na tomto poli je však Dick. Před více než deseti lety jsem si v kolínské městské knihovně úplně náhodou půjčil první české vydání Blade Runnera a ta kniha mi naprosto učarovala. Od té doby mě tento autor a jeho postavy provázejí životem, nejraději od něj mám vedle již zmíněného Blade Runnera (Sní androidi o elektrických ovečkách?) romány Ubik, Valis, Muž z vysokého zámku a Vykořeněný čas, i když některé z těch „velkých“ jsem dosud nečetl. Vzpomínám si, že v prváku na anglistice jsem psal – k neskrývanému zděšení svého cvičícího – ročníkovou literární esej na téma „Mercerismus: empatie jako náboženství v románu Sní androidi o elektrických ovečkách? Philipa K. Dicka“, o dva roky později jsem na téže katedře odevzdával bakalářskou práci na téma „Relativita reality a krize identity podle Philipa K. Dicka“. Na obou pracích byly mimochodem nejlepší právě jejich názvy.

FILIP KRAJNÍK

Překladatel, lektor, student anglistiky a bohemistiky. Narozen roku 1982 v Kutné Hoře, vyrostl v Kolíně, po vystudování kolínského gymnázia zahájil studium anglistiky a bohemistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, později na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Tématem jeho bakalářské práce bylo dílo Philipa K. Dicka, tématem jeho diplomové práce je dramatická role snu v Shakespearově dramatu. Božská invaze Philipa K. Dicka je jeho první publikovaný knižní překlad. V soukromé jazykové škole vyučuje angličtinu, edičně se podílí na přípravě vydání překladů Františka Nevrlý básní „The Raven“ od E. A. Poea a „Max und Moritz“ od Wilhelma Busche.

:-) Počítám s tím, že i v budoucnu se v nějaké podobě budu Dickovi soustavněji věnovat a časem si snad doplním i mezery v rámci žánru.

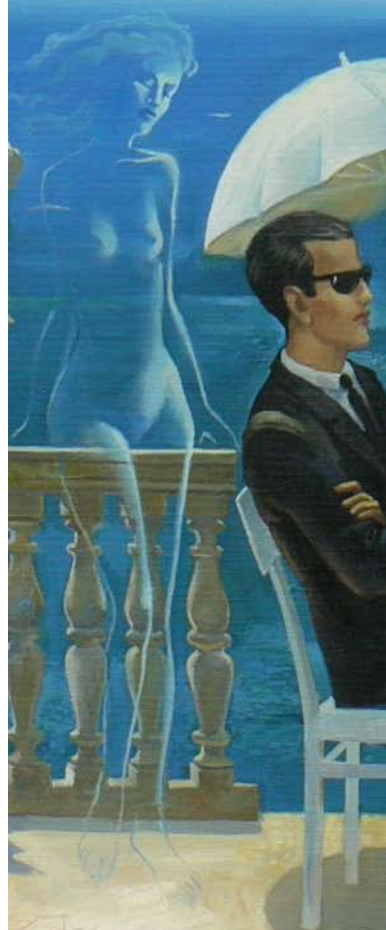
Vybral jste si vy k překladu Dicka, nebo to bylo obráceně? :-)

Tak napůl. Sice mě oficiálně oslovilo Argo s tím, jestli bych pro ně neměl zájem Invazi přeložit, ale v pozadí stál Robert Hýsek, překladatel a znalec Dickova díla a můj kamarád. Věděl, že mám Dicka rád, tak mé jméno doporučil. Byl to právě on, kdo dělal redakci výsledného překladu. Byla to moc příjemná spolupráce.

Můžete našim čtenářům prozradit více z připravované knihy „Božská invaze“?

S radostí. Božská invaze patří do Dickova posledního, metafyzického období, v němž hojně čerpal ze svých mysteriózních zážitků z let 1974 a dále a rovněž ze svého soustavného studia křesťanství, židovství a orientálních náboženství. Kniha volně navazuje na jeho

VYBERTE SI
OBRAZ
VAŠICH PŘÁNÍ

ART
GALLERY
PRAGUE

WWW.ART-GALLERY-PRAGUE.CZ

předchozí román Valis, i když „navazuje“ není úplně nejvýstižnější pojmenování vztahu těchto dvou děl. Zpracovává v podstatě stejnou látku, ale zatímco vyprávěčem Valisu je umírněný Phil Dick, Invazi jako by napsalo jeho pološilené alter-ego Horselover Fat. Obě knihy považuji za dvě strany téže mince. V Invazi se čtenáři sice setkají se stejnými motivy jako ve Valisu, ovšem nikoliv ve formě stylizované autobiografické konfese, ale beletristicky zpracovanými do podoby fantastického příběhu o boji Boha a Satana o lidskou duši ve vzdálené budoucnosti. I zde však příběh tvoří víceméně jen rámec pro četné náboženské kontemplace, takže ti, kdo si oblíbili rozjímavý styl Valisu nebo Převtělení Timothyho Archera, by neměli být zklamáni.

Jak se Vám kniha překládala a jak dlouho jste na jejím překladu pracovali?

Na překladu jsem formálně začal pracovat na přelomu listopadu a prosince loňského roku, ale zahraniční stáž a květnové státní zkoušky mi neumožnily překládat více než tři měsíce čistého času, a to s několika delšími přestávkami. Práce to byla na jednu stranu nesmírně příjemná, jelikož – jak jsem shora uvedl – Dick je moje srdeční záležitost, na stranu druhou jsem ze stejného důvodu cítil obrovskou zodpovědnost. Vzhledem k tomu, že Invaze je pokračováním Valisu, musel jsem si nejprve pečlivě přečíst jeho český překlad z pera Roberta Tschorna, mimochodem výborný, abych zachoval jeho terminologii, aby některé citáty byly v obou knihách ve stejném znění a podobně. I tak jsem se ale v několika detailech od svého předchůdce musel odchýlit. Dále jsem si prolistoval Dickovu Exegezi (respektive ty její části, které byly publikovány) a přečetl si jeho nejzásadnější eseje,

protože Invaze navzdory svému žánru do značné míry zpracovává Dickovu skutečnou kosmologii. Vedle proniknutí do místy bizarního Dickova jazyka, který Robert Hýsek nazývá „dickovštinou“, bylo zřejmě nejnáročnější rozkrytí mnohé přiznané i skryté intertextové narážky – byla to taková malá detektivní práce, ovšem nesmírně zábavná. Vrcholem pro mě byla možnost přeložit si několik písní anglického renesančního skladatele Johna Dowlanda, které se v románu objevují.

Na jakém překladu nyní pracujete?

Minulý měsíc jsem odevzdal překlad dětského románu A Fistful of Cherries, který by měl v nakladatelství Argo vyjít na jaře příštího roku pod názvem Tajemství modrých třešní. Zajímavostí je, že jsme s kolegyní knihu překládali z dosud nepublikovaného rukopisu a české vydání bude světově první. Jedná se o žánrově poměrně neobvyklé dílo – má sice řadu atributů fantasy, ovšem svět, který jeho autor Matthew Nicholls stvořil, je zcela prost typické magie a s ní spojených literárních kliše. Třešně mohu s klidným svědomím doporučit všem, kteří mají ratolesti staré alespoň deset let, nebo těm, kteří se prostřednictvím knih nebojí občas podívat na svět dětskýma očima.

Plánujete i překlad některé z dalších knih P. K. Dicka?

V tuto chvíli nemám podepsanou žádnou smlouvu ani jsem předběžně s nikým nejednal, ale moc rád bych si v budoucnu ještě něco od Dicka přeložil. Mým favoritem je jeho román Deus Irae, napsaný mezi lety 1964 a 1975 společně Rogerem Zelaznym.

racer

Patříte-li i Vy mezi fanoušky P. K. Dicka, sledujte stránky www.dick-knihy.cz, kde se postupně objeví informace o chystaném setkání příznivců tohoto famózního autora.

FANTASTIKA NA REGÁLECH ČESKÝCH KNIHOVEN

Na počátku tohoto tisíciletí jsem pro tehdejší Fantasyplanet.cz napsal krátký článek o vztahu veřejných knihoven k literární fantastice. Výsledek tohoto vztahu jsem komentoval slovy, že není moc přátelský. Od té doby uběhla řada let a já se rozhodl pro nového „zaměstnavatele“ Knihovnice.cz aktualizovat tehdejší výsledky a podívat se, jestli se nějak změnil přístup tehdejších vybraných knihoven k tomuto žánru. Doufejme, že v době, kdy tento žánr se stává velmi populární a jeho vydáváním se začínají zabírat i mnohá velká nakladatelství, i postoj veřejných knihoven k němu nabývá spíše pozitivního rázu.

Některé věci se od té doby značně změnily. Situace, tedy finanční, se podle moji mateřské knihovny v Ostravě, ale i podle vyjádření Národní knihovny, celkem výrazně zlepšila. Větší knihovny už nemusejí otáčet každou korunu desetkrát, než ji vydají za knihu, ale řekněme jen dvakrát. Pokud mi tehdy vycházelo, že průměrná cena za jeden titul byla cca. 230,- Kč., k mému překvapení mi vyšla průměrná cena knihy z roku 2007 na 240,- Kč. (Vycházel jsem ze statistik nákupu v KMO.) Myslím, že je to dané hlavně tím, že stouplo množství vydávaných levnějších fantastických titulů pro děti a mládež. (Stačí možná jen připomenout, že dle NK Praha stoupl počet vydaných titulů v ČR za poslední roky o desítky procent.) Ale jsou i samozřejmě výjimky, které až bijí do očí. Poslední „Harry Potter“ za 549,-, „Rtuť“

od Stephensona za 799,-, nebo hity od dvojice Roderick Gordon, a Brian Williams „Podzemí“ za 449,-. Jen se výrazně změnil poměr ceny knih k jiným populárním nosičům zábavy. Jestliže se cena knihy tehdy velmi přibližovala ceně filmů (tehdy většinou na VHS) a hudbě na CD, dnes bychom mohli říci, že knihy jsou díky levným DVD z novin a časopisů za cca. 50,- Kč (podle internetu je těchto titulů asi 1700) a stejně hudby na CD a hlavně volnému přístupu k mp3 na webu, celkem dost cenově znevýhodněny. Ještě k tomu můžeme přiřadit největšího nepřítele knih – televizi. U ní stále stoupá počet TV kanálů, který po úplné digitalizaci televize prý ještě značně stoupne. Ale jak už naznačuje stále rostoucí počet vydaných titulů, asi tím zájem o knihy dramaticky neklesá.

Naopak jeden z tehdejší problémů, a tím myslím tzv. seriálovost literární fantastiky, ten přetrvává stále, a snad dokonce podíl seriálů a cyklů v žánru i stoupá. Na to hlavně navazují knihovnám dva problematické faktory - stále je tu jistá sporná otázka, jestli započatý seriál nakladatel vydá v celém rozsahu a neskončí z nějaké důvodu po jednom dvou dílech, a pak už několikrát omílaný problém s dostupností starších dílů v případě poškození či ztráty (nevracející čtenáři, to je věčný knihovnický problém a ještě asi dlouho bude). Přes velké množství titulů jsou jejich náklady totiž dost malé. Knihy vydané dva tři roky zpětně se už velmi obtížně shánějí.

A to nemluvíme o prvních dílech SFaF seriálů, které už vycházejí někdy od poloviny devadesátých let.

Ale vraťme se už přímo k průzkumu v knihovnách. Stejně jako před lety i dnes jsem vybral shodných osm veřejných knihoven, ve kterých jsem hledal deset titulů z literární fantastiky. Po zkušenostech a připomínkách čtenářů z minulého průzkumu (a musím podotknout, že ohlas byl opravdu velký) jsem nevybral knihy z poslední doby, ale tituly vydané v roce 2007. Tituly jsou všech fantastických žánrů pro různé věkové skupiny. Jedná se o knihy: Drsný spasitel (Žamboch), Imperium Bohemorum (sbor.), Předivo času (Simak), Maronna (Medek), Predátoři (Žamboch), Zimoděj (Pratchett), Un Lun Dun (Miéville), Plout na vlnách podivna (Powers), Síla Pětice (Horowitz) a trilogie Ohnivý vítr (Nicholson). Vybral jsem opět veřejné městské knihovny v Přerově, Plzni, Karlových Varech, Vsetíně, Jindřichově Hradci, Olomouci, Brně a Hradci Králové.

Výsledky jsou tedy naprosto neuvěřitelné. Jestliže v minulém průzkumu čtyři knihovny neměly z tehdejšího výběru ani jeden titul, letos bychom mohli říci, že většina knihoven má téměř všechno. Je třeba vidět, že fantastika pro děti a mládež má u knihoven velkou podporu, protože taková „Síla pětice“, trilogie Ohnivý vítr a Pratchettova Zimoděj je téměř v každé knihovně. Další výrazná záležitost, téměř větší popula-

řita české fantastiky před překladovou, je z výsledků dostupnosti Žambocha či sborníku Imperium Bohemorum pěkně viditelná.

Naopak při vyhledávání osvědčených velkých seriálů se prokázalo moje mínění, že knihovny těmto projektům na dlouhé tratě moc nakloněny nejsou. Jen pro zkoušku jsem v jejich katalogích protáhl taková jména jako

Výsledky byly oproti prvnímu výsledku dost žalostné. Jedná se často o opravdu rozsáhlé cykly, a knihovny z nich mají většinou jen některé díly, nebo vůbec nic. Snad žádná knihovna se nemohla pochlubit, že by svým čtenářům mohla poskytnout kompletní prožitek ze SF a F seriálů. Někdy jde vidět, že některým knihovnám se až teď zlepšila finanční stránka, a tak začaly kupovat některé cykly,

fantastických světů. Prostě musíme doufat, že současná finanční krize proběhne naším světem rychle a s co nejmenšími problémy pro veřejné financování knihoven, a aby současný pozitivní trend neztrácel na síle či snad se nezachal otáčet

d o
p r o t i -
s m ě r u.

BoboKing

Feist

(slavný seriál Trhlinová válka a všechny přívažky), G.R.R. Martin (seriál Píseň ledu a ohně), M. Weisová (několik seriálů, hlavně DragonLance) a teď velký seriál Warhammer.

novějších děl.

Můžeme prostě říci, že přístup českých veřejných knihoven k žánru fantastiky je v současnosti více pozitivní. Možná je to finanční situací, možná čím dál více čtenářů po nich tento typ literatury požaduje, možná sami knihovníci objevili kouzlo

ale až od

	1	2	3	4	5	6	7	8
Drsný spasitel (Žamboch)		X	X	X	X	X	X	X
Imperium Bohemorum (sbor.)	X		X	X	X	X	X	X
Předivo času (Simak)			X	X	X	X	X	
Maronna (Medek)	X		X	X	X	X	X	X
Predátoři (Žamboch)		X	X	X	X		X	X
Zimoděj (Pratchett)	X	X	X	X	X	X	X	X
Un Lun Dun (Miéville)		X	X	X	X	X	X	X
Plout na vlnách podivna (Powers)	X	X	X	X		X	X	X
Síla Pětice (Horowitz)	X	X	X	X	X	X	X	X
trilogie Ohnivý vítr (Nicholson)		X	X	X	X	X		

Výsledky dle jejich OPAC katalogů:

- (1) Knihovna Přerov
www.knihovnaprerov.cz
- (2) Knihovna Plzeň
www.kmp.plzen-city.cz
- (3) Knihovna J. Mahena Brno
www.kjm.cz
- (4) Knihovna Karlovy Vary
www.knihovna.kvary.cz
- (5) Knihovna Vsetín
www.mvk.cz
- (6) Knihovna Olomouc
www.ok-olomouc.cz
- (7) Knihovna Hradec Králové
www.knihovnahk.cz
- (8) Knihovna Jindřichův Hradec
www.knih-jh.cz

NADĚLAT PRACHY

Terry Pratchett

Když v roce 1993 vyšel první díl úžasné Zeměplochy Barva kouzel, měl zpoždění za anglickým originálem 10 let. Třicátýdruhý díl vychází již s opožděním pouhého tři čtvrtě roku, což je doba, která tak zhruba postačí lingvistickému géniovi Janu Kantůrkovi, aby převedl dílo spisovatelského génia, Terryho Pratchetta, do češtiny. Krátce pro neznalce, ačkoliv takových mnoho nebude: Zeměplocha proplová vesmírem na zádech velké želvy A'tuin či spíše čtyř elefantů, kteří stojí na jejím krunýři. Je to svět prolezlý magií a kdejakou nepravostí, plný tvarové nesnášenlivosti a inkvizitorů vždy ochotných upálit každého, kdo tvrdí, že Zeměplocha je placatá. Nebo alespoň býval - to víte, nemáme už století Ovocného netopýra!

Nadělat prachy je díl, který námětově navazuje na Zas(r)lanou poštu. Vlahoš von Rosret, obnovitel ankh-morporské pošty nyní dostává z rukou Patricije další kulantní nabídku - stát se novým ředitelem městské banky spojené s mincovnou... Inu, nechtělo se mu, ale když mu paní Opulentová odkáže do opatrování pana Pedanta - mopse, kterému patří 51% akcií banky...

Pratchett je úžasným bajkařem a mistrem parodií. Stroje mohou

obsluhovat golemové a fotky dělat skřeti, ale vy je vidíte, všechny ty upíry, kteří vám dnes a denně pijí krev! Čtení jeho knih je pohledem na realitu překrytým závojem laskavosti, odstupu a nadsázky, pod kterým vypadá upír za oknem, hladomor, Cech vrahů i olovená trubka v rukou velkých mužů v temné uličce jako drobná štrápace, která se navíc nestává připraveným. Pravda (pozor, vyděsí!), dějová epika mu moc nejde, protože svět není dobrosrdečný, ale v mistrovství drobných poťouchlostí, opisu detailu a v realismu zakomponování magického je prostě nedostihný. Ankh-morporský díl s golemy, Ighory (jistě si, bháne, čthete jhejih promhlavy nahlas), podezřením na upíra a podlými rentiéry z aristokratických kruhů se nemohl nepovést! Mám sice pocit, že s hmskými golemy Pratchett opět tak trochu utekl ke své hodné straně, ale i tak jsou Prachy dílem, který se povedl.

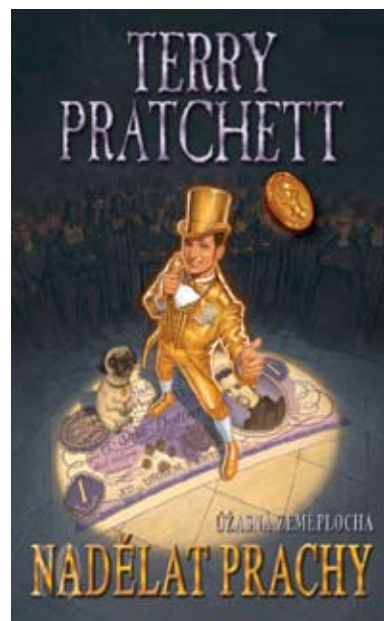
Úžasná Zeměplocha:

<http://www.discworld.cz/>

Nakladatelství Talpress:

<http://www.talpress.cz/>

Jaromír Kopeček

napište nám

Máte nějaký nápad na to, o čem byste si v našem časopise rádi přečetli? Chcete nám sdělit, že jsme úplně vedle nebo snad máte v úmyslu utrousit několik pochvalných slov? Napište nám a podělte se s námi o své názory, budou-li zajímavé, otiskneme je v příštím čísle. Na sdílné čtenáře stále čekají zajímavé knižní odměny.

Adresa pro Vaše e-maily je:
klicek@knihovnice.cz

